

Att vara barn på 1600-talet

Barn ska vara, ärliga, flitiga och lydiga och de måste tro på Gud. Så tyckte vuxna på 1600-talet. Och bästa sättet att uppfostra barn till att bli så där lydiga och duktiga var att aga dem, alltså att slå dem, trodde man.

På medeltiden var det inte så stor skillnad på hur barn och vuxna levde. Alla åldrar var tillsammans hela dagarna och gjorde ungefär samma saker – utom de allra minsta. Barnen arbetade med de vuxna och de vuxna lekte med barnen.

Men när Sverige blev protestantiskt började synen på barn att förändras. Man började skilja mer på vuxna och barn och lyssnade mycket på Luthers idéer om uppfostran.

Den man älskar agar man

Luther var mån om att barn skulle få leka, gå i skolan och lära sig ett yrke. Men han var också väldigt sträng och skrev mycket om hur viktigt det var att barn lydde sina föräldrar och trodde på Gud.

Enligt Luthers tro föddes alla människor onda. För att befria barnen från den medfödda ondskan måste föräldrarna bryta ner deras vilja och forma om dem. Det gjorde man

bland annat genom att slå barnen med ett risknippe. Det finns flera talesätt från den tiden som visar hur de flesta vuxna såg på barnuppfostran: *Det ska böjas i tid, det som krokigt ska bli. Den man älskar agar man. Aga och ris, gör barnen vis.*

Som tur var började den hårda uppfostran inte direkt när barnen föddes. Spädbarn amrades och vaggades och blev burna på samma sätt som de blivit i alla tider. De stränga kraven kom ungefär i tre-årsåldern.

Bild Marija Medved

Stränga regler för alla barn

Det spelade ingen roll vilken typ av familj man växte upp i, rik eller fattig. Även kungabarn och adelsbarn agades. På vissa sätt var det strängast i rika familjer. Där hade barnen stora krav på sig att de skulle studera, vara duktiga och uppföra sig lämpligt.

Pojkarna skulle bli militärer och fostrades hårt för att bli tåliga och stå ut med mycket strapatser. Ungdomar från fina familjer var alltid övervakade. Flickorna fick inte träffa pojkarna ensamma och inte gifta sig med vem de ville.

Samtidigt som alla var kristna och gick i kyrkan levde den gamla tron på trolldom och magisk sjukdomsbot kvar. Föräldrarna bad till Gud att han skulle skydda deras barn. Samtidigt lade de stålbitar och andra saker i vaggan för att skrämja bort troll och bota sjukdomar.

Namn: Sven Nilsson

Ålder: 12 år

Bor: I Växjö, inne i stan nära domkyrkan.

Familj: Mor, far som är silversmed och fyra yngre syskon. Farmor och en lärling till far bor också hos oss.

Vad gör du om dagarna? Går i latinskola. Vi läster latin, bibelkunskap, skriver och räknar. Det är bara pojkar i klassen och vår lärare är präst.

Roligast i skolan: Att sjunga psalmer i kören.

Vad gör du när du är ledig? Jag är nästan aldrig ledig. Skolan börjar tidigt på morgonen och slutar klockan fem varje dag och tre på lördagarna. På söndagarna går jag i kyrkan och sedan hjälper jag till hemma.

På sommarlovet brukar jag bada i Löjesjön. På vintern åker vi skridskor och ibland får jag följa med far på marknad. Där brukar det vara musikanter och gycklare som är roliga att lyssna och titta på.

Favoritmat: Ärtsoppa med fläsk. Om det finns ägg, får vi pannkakor till efterrätt – det är det bästa jag vet.

Vill bli: Präst eller smed som far.

Publicerat med tillstånd
Boken om historia
Text Stina Andersson, Elisabeth Ivansson
Liber 2008

EN LÄSANDE KLASS